

Kuiviketurpeelle tarvitaan kiireesti kansallinen strategia

26.6.2025

Bioenergia ry ilmaisi 18.6.2025 huolensa maatilojen kuiviketurpeen nostomahdollisuuksien turvaamisesta Suomessa (Kuiviketurpeen niukkuuteen voidaan vastata luvittamalla riittävästi turvetuotantoalaa – Bioenergia ry) . Bioenergia ry:n tiedotteen mukaan kuiviketurpeen tuotantoalat hupenevat nopeasti, mikä aiheuttaa kroonista kuivikepulaa kotieläintuotannossa.

Turvetuottajat tunnistavat huolen laadukkaiden kuivikkeiden saatavuudesta ja pyrkivät vahvistamaan tuotannon resursseja. Energiaturpeen kysynnän lasku on johtanut siihen, että uusia ympäristölupia ei ole haettu ja niiden saaminen on vaikeutunut, mikä on vähentänyt kasvu- ja kuiviketurpeen tarjontaa. Bioenergia ry:n mukaan tarvitaan 700–800 hehtaaria uutta tuotantopinta-alaa vuosittain 2030-luvun alkuun mennessä, jotta tuotanto vastaa kysyntää.

Tiedotteen mukaan turvetuotannon pinta-ala on vähentynyt 25 000 hehtaarilla energiaturpeen kysynnän romahdettua, ja tulevina vuosina poistuu vielä 5000 hehtaaria lisää. Lupaprosessit kestävät vuosia, mikä vaikeuttaa kysyntään vastaamista. Turpeen merkitys ruokahuollossa kuivikkeena ja kasvualustamateriaalina on strateginen, joten viranomaisille tulisi asettaa tavoitteet edistää luvitusprosesseja. Lisäksi ilman merkittävää tuotantoalan lisäystä sääriskit kasvavat edelleen.

Tarvitaan strategista kehittämistä

huoltovarmuuden vahvistamiseksi

Myös SEAMKin Kestävän ja vastuullisen ruoantuotannon -tutkimusryhmän asiantuntijat ovat seuranneet tilannetta huolestuneena. Niin kauan, kuin kuiviketurpeen korvaamiseen ei ole tarjolla realistisia vaihtoehtoja, on sen käyttö välttämätöntä korkeammista kustannuksista huolimatta. Huoltovarmuuden näkökulmasta juuri kuiviketurve on ollut pitkään yksi keskeinen kotieläinrakennusten olosuhdehallintaa ja eläinten hyvinvointia useammastakin näkökulmasta parantava tekijä ja tukee mm. antibioottivapaan broilerinlihantuotantoa Suomessa.

Toistaiseksi kaikki turvetta korvaavat vaihtoehdot, joihin kirjoittajat ovat törmänneet, maksavat moninkertaisesti enemmän, kun kaikki työvaiheet myös tilalla otetaan huomioon. Lisäksi turvetta korvaavien vaihtoehtojen tuotantovolyymi ei nykyisellään vastaa lähimainkaan kuiviketurpeen kysyntää. Tarvitaan siis kansallinen strategia ja suunnitelma, jolla energiaturpeen ja kuiviketurpeiden kannattavuuteen liittyvä kohtalonyhteys ratkaistaan kestävästi, ennen kuin todella voidaan siirtyä turvetta korvaavien vaihtoehtojen käyttöön.

Oman tilan oljen käyttö kuivikkeena tulee lisääntymään, mikäli muita vaihtoehtoja ei löydy, mutta sen työstäminen ja varastointi tilalla lisää työmäärää ja siten myös kustannuksia merkittävästi. Oljen laatu myös vaihtelee voimakkaasti riippuen syksyjen puintikeleistä. Puupohjaiset tuotteet puolestaan maksavat enemmän kuin turve ja niiden käyttöön liittyy haasteita. Puupohjaisten tuotteiden jälkikäyttö pelloilla voi kuluttaa typpeä puuaineksen hitaan hajoamisen seurauksena. Lannasta separoidun kuivajakeen käyttö kuivikkeena vaatii investointeja, ja käyttöön voi liittyä hygieniariskejä.

Nykyisessä tilanteessa kuivike- ja kasvuturpeelle uusien tuotantosoiden aukaisu on yrittäjille kannattava vaihtoehto, mikäli myös nostetun turpeen kuutiohinta on jatkossa korkeampi. Erään tilan mukaan viimeisen kolmen vuoden aikana kuiviketurpeen hinta on noussut euron kuutiolta joka vuosi. Jos lähtötilanne on ollut arviolta 10 eur/m3, niin tasaisella nousutahdilla hinta kaksinkertaistuu kymmenessä vuodessa. Eri kysymys on, pystytäänkö kotieläintilojen tuloja nostamaan samassa tahdissa, jotta tilojen maksukyky säilyy riittävänä. Kasvualustamarkkinat maailmalla kasvavat noin 5 % vuosittain, ja jatkossa voidaan joutua tilanteeseen, jossa kuiviketurpeen hinnan on seurattava kasvuturpeen vientihintaa, jotta sitä ylipäätään ohjautuu tiloille.

Keskustelu kuiviketurpeen tuotantoalueiden riittävästä määrästä on erittäin ajankohtainen. Jo viime talvena kuiviketurpeesta oli paikoitellen pulaa, ja lopputalvesta oli turvauduttava korkeamman kosteusprosentin turpeeseen. Märempi kuiviketurve saattaa aiheuttaa tuotantotilalla useita ongelmia. Kosteus tarjoaa taudinaiheuttajille ja homeitiöille suotuisammat elinolot. Valmiiksi kosteampi kuivike ei myöskään sido kostetta ja ammoniakkia yhtä tehokkaasti, mikä osaltaan nostaa maatilojen kustannuksia kuivitustarpeen kasvaessa. Nämä tekijät vaikuttavat myös negatiivisesti tuotantoeläinten hyvinvointiin ja terveyteen, sekä myös tuotantoeläimiä hoitavien työntekijöiden hengitysilmanlaatuun.

Kuluneena kesänä on satanut paikoin niin paljon, että osa turveyrittäjistä nosti ensimmäiset kasvu- ja kuiviketurpeet vasta viikkoa ennen juhannusta. Yleinen nyrkkisääntö on ollut, että ainakin puolet koko vuoden turvemäärästä pitäisi olla juhannukseksi nostettuna. Tänä vuonna tavoitteeseen ei tultane pääsemään.

Tarvitaan kiireesti kansallinen suunnitelma, jolla rakennetaan silta kestävällä tavalla ruokaketjuun, jossa

turveriippuvuus on nykyistä pienempi. Turpeen positiiviset ominaisuudet kasvualustana ja kuivikkeena ovat erinomaiset, mutta saatavuus nykytilanteessa heikko. Suomalaisen ruoantuotannon resilienssiä on vahvistettava johdonmukaisesti ja siinä on edelleen huomioitava turpeen merkittävä rooli. Turvetta korvaavien vaihtoehtojen kehittämiselle on oltava riittävästi aikaa, jotta tuotteista saadaan turvallisia, kustannustehokkaita ja ne ovat saatavilla myös erilaisissa poikkeustilanteissa.

Artikkeli on kirjoitettu Euroopan unionin osarahoittamissa Turvevapaa ruokaketju-, ArvoHiili- ja TUKKA-hankkeissa.

Kari Laasasenaho, Johanna Kivioja, Risto Lauhanen, Taru Mäki, Roosa Rantalainen, Anu Palomäki, Terhi Ahola-Olli, Teija Rönkä, Marjastiina Teixeira
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittajat työskentelevät asiantuntijoina Seinäjoen ammattikorkeakoulun Kestävä ja vastuullinen ruoantuotanto -tutkimusryhmässä.